

СТАВ АСНС О ПРЕДЛОЖЕНОМ ПАКЕТУ ЕКОНОМСКИХ МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ ПОСЛЕДИЦА ЕПИДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА НА ПРИВРЕДУ

Влада Србије донела је сет економских мера за санирање економских последица проузрокованих епидемијом корона вируса. Мере су свеобухватне и таргетиране на кључне проблеме, практично су уважени захтеви привреде.

МЕРЕ ПОРЕСКЕ ПОЛИТИКЕ

Одлагање плаћања пореза на зараде и доприносе за приватни сектор, отплата у ратама наредне године

Сви послодавци могу да користе одлагање плаћања трошкова пореза и доприноса на зараде до почетка 2021. године, а након тога се оставља могућност даљег одлагања плаћања ових трошкова најдуже до 24 месеца без обавезе плаћања камате.

Одлагање плаћања аконтација пореза на добит у другом кварталу

Мера има за циљ повећање ликвидности пореских обвезника путем одлагања плаћања аконтација за порез на добит за 2020. које доспевају у другом кварталу ове године. Основни услови за примену ове мере су идентични за све обвезнике пореза на добит, без обзира на њихову економску снагу.

Ослобађање давалаца донација од плаћања ПДВ

Основни циљ ове мере је да се од плаћања ПДВ ослободе они донатори који своје производе, односно производе чијим прометом се баве, донирају установама које су непосредно укључене у активности борбе против вируса корона.

Кроз ове три мере држава на себе преузети трошак предузећа у износу од 1,3 милијарди евра, односно 161 милијарду динара.

- Држава на себе преузима порезе и доприносе на зараде и тиме охрабрује предузећа да задрже пуну запосленост и да не отпуштају раднике.

ДИРЕКТНА ПОМОЋ ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ

Уплата помоћи предузетницима, микро, малим и средњим предузећима у висини три минималца

Сваком запосленом у тим предузећима држава ће уплатити преко наменског рачуна нешто више од 90.000 динара, односно 750 евра.

- У групи микро, малих и средњих предузећа и предузетника ради 900.000 људи. То су и пекари, кројачи, фризерски, таксиста, и све занатлије, сви они који су највише и најтеже погођени овом кризом, управо њима држава излази са понудом да уплати три минималне зараде у периоду трајања ванредног стања, а не за период мањи од три месеца. Прве исплате почеће половином маја, и то не одједном, како бисмо спречили злоупотребе, да се не би дешавало да послодавци, када добију новац, отпусте раднике.

Великим предузећима уплата помоћи у висини 50 одсто нето минималне зараде, за време трајања ванредног стања, за запослене којима је решењем утврђен престанак рада

Циљ ове мере је да се послодавци стимулишу да одрже постојећи ниво запослености.

ОЧУВАЊЕ ЛИКВИДНОСТИ У ПРИВАТНОМ СЕКТОРУ

Финансијска подршка привреди преко Фонда за развој.

Програм обухвата 200 милиона евра кредита за одржавање ликвидности и обртних средстава за компаније из сегмента предузетника, микро, малих и средњих привредних субјеката, пољопривредних газдинстава и задруга који су регистровани у релевантном регистру преко Фонда за развој.

Гарантна шема за подршку привреди

Предвиђене су две милијарде евра за кредите за одржавање ликвидности и обртних средстава за компаније из сегмента предузетника, микро, малих и средњих привредних субјеката, као и пољопривредних газдинстава преко комерцијалних банака које послују у нашој земљи.

ОСТАЛЕ МЕРЕ

Мораторијум на исплату дивиденди до краја године, осим за јавна предузећа.

Уплата директне помоћи од 100 евра, у динарској противвредности, свим пунолетним грађанима.

Иако наведене мере представљају озбиљан и одговоран начин да се предупредне несагледиве последице по српску економју и целокупно друштво озбиљни проблеми могу да настану у примени и на тај начин угрозе не само програм, већ и да се енормно велика средства за наше услове, утроше без пројективаних ефеката са несагледивим економским и социјалним последицама.

То је разлог и неопходност да Влада, пре примене мера, ултимативно донесе низ подзаконских акта којима мора врло детаљно и прецизно да утврди критеријуме,

процедуре, заштитне и контролне механизме и да цео процес буде потпуно јаван са обзиром да се ради, за наше услове, о енормним средствима од 5,1 милијарда евра или 11% БДП-а (пропорционално више него ЕУ који даје 10% БДП-а) која се дају из буџета и нових задуживања, а која ћемо, до задњег динара, сви ми морати да враћамо. У нашим добро познатим условима „шема“ и „кобинација“, партискох предузећа и синдромске корупције мора да се обезбеди јавност целокупног поступка доделе и намене средстава и строга непристрасна контрола, иначе све пада у воду. Да се не понови прошлост и дневнице солидарности за ратом разорена предузећа када је је у џеповима партиских мешетара и тајкуна завршило преко 20 милијарди.

Овако велика средства која се , у основи , дају као субвенције, неминовно значе одустајање или смањење капиталних пројеката (пруге, аутопутеви и др.) и врло велико додатно задуживање (око 10 процентних поена БДП-а) при чему је посебно важно да се обезбеди механизам да задуживање не пређе 60% БДП-а.

Такође , прети озбиљна опасност од наглог раста инфлације са обзиром на количину новца који ће да се упумпа у врло кратком року и , са дуге стране, неминовног недостатака роба (роба није само брашно и квасац него и сировине и полуфабрикати од којих зависи наша увозно зависна привреда) у условима кад је практично обустављена производња и код нас, али и у целом свету.

Такође проблем ће бити и избалансирали курс динара у односу на валидне валуте које свакодневно флукутирају.

Народна банка мора да води тврду политику и , без обзира на притиске и лобије, одржи монетарну стабилност јер без тога све мере неће имати жељени ефекат.

Такође, потребно је да појаснимо и наш став у погледу најчешћих примедби које се износе на донете мере, као што су: стимулисање тражње у условима када нема производње и постоји мањак робе, додела по 100 евра свим грађанима и издавање корпоративних обвезница

По нама стимулисање тражње је најбољи начин да се у економију додатно упумпају паре и обезбеди ликвидност, поготово, у условима када се поново покреће економски и друштвени живот земље. Механизм давања пара кроз механизам стимулисања тражње обезбеђује непристрасност, селективну помоћ најефикаснијима и најбољима и то према једином објективном арбитру, тржишту, које непристрасно регулише коме и колико припада пара, уместо друге могућности да се паре дају арбитражом политике или на основу интересних шема. Иницијално стимулисање тражње пласирањем нових средстава је била основа успешности првог програма економског опоравка Аврамовића.

Једнократно давање по 100 евра свим пунолетним грађанима Србије изазвало је највише контроверзи. Мерене социјалним критеријумима критике су оправдане, требало би да се помоћ обезбеди само за социјално угрожене. Али ово није социјална него економска мера која, као део укупног пакета, а посебно као део мера додатног стимулисања тражње, има своје пуно економско оправдање и логику. У условима поновног успостављања и рехабилитације тржишта роба и, посебно, услуга неопходно је равномерно стимулисање разноврсне и селективне тражње што ова мера и стимулише.

Посебна непознаница су корпоративне обвезнице. Да појаснимо о чему се ради. Компаније издају своје обвезнице са одређеним роком доспећа и каматом коју ће платити и на тај начин обезбеђују нова финансијска средства под повољнијим условима него да узму банкарски кредит. Ове обвезнице купују правна лица, појединци јер обезбеђују вишу камату него да држе паре у банци и понекад, изузетно, кад је то неопходно да се одрже финансијска тржишта, и држава. То је посебно интересантно у задњих десетак година у условима негативних банкарских камата или камата од 0%. Овакав вид финансирања компанија порастао је, само у Европи, са 8 милијарди евра на почетку економске кризе 2008. године на 75 милијарди, прошле године.

Приликом издавања корпоративних обвезница важи правило што је фирма успешнија обвезнице су сигурније и продају се уз нижу камату. Мање успешне фирме принуђене су да понуде више камате како би заинтересовали потенцијалне купце.

Проблем настаје код неуспешних фирми кад обвезнице дођу на наплату јер не могу да исплате ни основни дуг ни приписану камату. Колико је то велики проблем указује пракса, да су, по правилу да би одржали стабилност финансијских тржишта, принуђене да интервенуишу централне банке и откупљују ове обвезнице и на тај начин, практично, поклањају новац, односно дају субвенције.

У нашим условима потенцијални проблеми приликом издавања корпоративних обвезница су бројни а, пре свега: непостојање финансијског тржишта; затим, осим начелне нема потребне и неопходне регулативе; мали број наших фирми може да алиментира наплату обвезница и опасност социјализације губитка кроз праксу да држава откупљује овакве обвезнице. Услов да ова, иначе добра пракса, почне да функционише је да држава донесе потребне прописе, промивише рад и стимулише раст финансијских тржишта, али и да се законски дистанцира од трговине корпоративним обвезницима јер је то једини начин да се спрече злоупотребе.

Економске мере, врло сличне нашим, предузели су и други па у циљу бољег разумевања у прилогу дајемо кратак преглед економских мера које су предузеле друге државе.

Карактеристично је да на светском нивоу најмоћнијих економија нема конкретног, заједничког плана као што је то било за решавање економске кризе 2008. године. За сада су се једино земље окупљене у Г 7 обезале на координиране напоре да се заштити економски раст.

Предузете или највљене мере се у принципу своде на:

- смањење каматних стопа-стимулција тражње и олакшавање за постојеће задужење;
- одлагање наплате пореза;
- мораторијум на отплату дугова малим и средњим предузећима и домаћинствима;
- финансијска подршка предузећима и грађанима.

Европска унија

- Нема јединствен став;
- на нивоу ЕУ директни финансијски подстицаји у висини од 1% БДП-а ЕУ, а са укупном подршком влада и одлагањем плаћања пореза преко 10% БДП-а ЕУ.
- Централна банка и поред захтева није смањила камате, али ће до краја године откупити обвезнице у вредности од 750 милијарди евра;
- 25 милијарди евра за помоћ здравственим системима, малим и средњим предузећима и запосленима.

Немачка

- Привредници траже пореске олакшице и доступне државне фондове;
- 26.03.2020. Парламент изгласао 750 милијарди за помоћ предузећима и преузимање предузећа која су у проблемима због короне;
- изгласано је и укидање „кочнице за задуживање“, на минус се финансира 156 милијарди евра, практично неограничено финансирање погођених компанија;
- 600 милијарди за кредитирање и национализацију фирми које су због короне ушле у кризу;
- даваће се директна финансијска помоћ малим предузећима и предузетницима;
- помоћ подстанарима који немогу да плате кирију;
- држава повећава јавне инвестиције на 12,4 милијарди.

Француска

- 45 милијарди за помоћ малим предузећима и запосленима;
- одлагање плаћања пореза;
- субвенције за заплене;
- државна инвестициона банка гарантује за краткорочне кредите.

Италија

- 200 милијарди евра;
- мораторијум на отплату дугова малим и средњим предузећима и домаћинствима;
- одлагање отплате кредита;
- финасијска помоћ из буџетског дефицита, иду на – 2,5%.

Велика Британија

- 397 милијарди долара
- 12 месеци замрзнуто плаћање пореза предузећима из области малопродаје, угоститељства и забаве;
- запосленима који не раде због короне новчана помоћ 80% зараде.